

de Senten. excom. in 6., Clement. 1. de Sepultur.

(5) Excommunicati vitandi, secundum celebre decretum Martini V. editum in Concilio Constantiensi, ii tantum habentur, quos Judex Ecclesiasticus palam excommunicatos pronuntiavit, atque eos uti tales spectatim, & expresse declaravit. Eodem è genere sunt, quos ob manus in clericum injectas ita certum, atque exploratum omnibus est incidisse in sententiam latam à Canon. *Si quis suadente diabolo*, ut eorum factum neque celari, neque excusari aliqua ratione possit. Quibus Benedictus XIV. in *Const. Detestabilem* 6. §. 9. t. 4. ejus Bullar. p. 22. ed. cit. addidit decedentes in certamine singulari, vel etiam procul à loco certaminis, sed ex eo tamen accepto vulnere, quamquam vitandi declarati non fuerint. Hi omnes, tamquam excommunicati vitandi nunc ab ecclesiastica sepultura excluduntur.

(6) *Can. 11. & 12. c. 23. qu. 5.*

(7) Concilium Tridentinum *Sess. 25. c. 19. de Reform.* Vide etiam cit. *Constit. Detestabilem* Benedicti XIV.

(8) *Cap. 1. & 2. de Torneamen*, Gregorius XIII. *Constit. Ad tollendum* 140. Bullar. t. 4. par. 4. p. 19., & Clement. VIII. *Const. Illius vices* 50. t. 5. par. 1. p. 385. cit. Bullar. ed. Rom. ultim.

(9) *Cap. 12. de Pœnitent. & remiss.*

(10) *Cap. 3. de Usur., Cap. 2. eod. in 6.*

(11) *Cap. 2. & 6. de Stat. monachor.*

(12) *Cap. 2. de Furtis.*

(13) *Cap. 2. & 5. de Raptor.*

(14) *Can. 16. c. 13. qu. 2.*

(15) *Cap. 12. de Sepultur.*

TITULUS X.

DE MONASTERIIS.

I. Monasterium quid? II. Monasterio observandum?

III. Quid in novo erigendo monasterio observandum? III. Exemptio monasteriorum.

§. I.

Monasterium proprie significat locum, in quo solitarii vitam agunt, & vero monasteria initio erant domicilia eorum, qui è civitate in solitudines discedebant. Sed postea visum est in Urbes vocare Mo-

nachos, ut Christianam Religionem tuerentur, & amplificarent (1); lapsu autem temporum multi Regulares in mediis urbibus initio sunt instituti, ut in procuranda salute animarum clericis opem ferrent. Hodie igitur monasteria dicuntur omnia loca, in quibus plures habitant, qui certa obstricti regula communem vitam ducunt, & qui pro diversa sui instituti ratione Monachi, Mendicantes, Canonici Regulares, Clerici Regulares appellantur.

(1) S. Basilium monasteria in urbe constituisse, ut Monachi contra Arianos catholicam fidem tuerentur, narrat Socrates *Histor. l. 4. c. 26. p. 247. ed. Cantabrig.* Cum vero Monachi in Civitates deducti sunt, ut subsidio essent clericis, novum hoc officium, quod suscipere debebant, eos deserere cogit laborem manuum, quo pridem vitant transigebant, cum omnibus soluti curis in solitudine versabantur. Non enim se amplius poterant in hoc labore exercere, qui suam in totius Christiani populi utilitate operam collocare debebant. Accedit quod priscis monachis, quibus nulli erant ad vitam agendam reditus, necessarius erat manuum labor, ut per eum sibi ad vitam necessaria compararent. Sed cum suam pro Christiano populo operam impendere cœperunt, æquum profecto, & omni Juri consentaneum fuit, ut necessaria acciperent ab iis, quibus sua erat addicta opera, & occupatio. Hi dederunt, uti par erat, hujus operæ remunerandæ causa bona, cum quibus Monachi vitam traducerent; & ita sua sponte desiit manuum labor, cui non amplius Monachi aliis distenti curis vacare poterant, & quem vitæ necessitas non amplius postulabat. Tunc autem illi sese dederunt studiis, atque laboribus, qui in rei Christianæ publicæ utilitatem redundarent, quique non solum ad Religionis officia, sed etiam ad studia literarum pertinerent. Quanta autem ad nos delata sint bona ex his Monachorum curis, atque laboribus, ignorat nemo, idque, ut ceteros mittam demonstrat Mabillonii opus *de Studiis monasticis*, demonstrant præclara opera Maurinorum, aliorumque complurium, quorum studiis, atque occupatione magna omnibus utilitas allata est. Neque vero illa, in qua nunc Monachi versantur, occupatio eorum instituti sanctitati adversatur, quod ipse fatetur Eybellius *Int. oduct. in jus eccles. t. 4. l. 2. c. 11. §. 335. Not. 1.*; nec certe aliquis reprehendat Monachos, quod pro commodo, atque utilitate Christianæ Reipublicæ operam terunt. Consule F. G. Ziebrecht *c. 4. §. 35. seq.*, qui peculiari libro Bassani edito an. 1783, refutavit Rautenstrauchium, qui opere, cui titulus *Septem capita de Religiosis Monachos ad priscum vitæ insti-*

turum, manuumque laborem revocare vellet. Ceterum falsum est, quod omnes Monachi initio manuum labore sibi victum quærerent, cum Monachorum, qui piis operibus, & studiis vacarent literarum, multa sint exempla apud Athanasium *Ep. ad Dracont. opp. t. 1. p. 207. ed. Patav. 1777.*, & Sozomenum *Hist. Eccles. l. 6. c. 28. & 29. p. 236. seq. c. 30. 31. 32. p. 241. & seq. ed. Taurin. 1747.*, & Concilium Constantiense propositionem 24. Wicleffi agentis: *Fratres tenentur per labores manuum victum acquirere, & non per mendicitatem* damnavit in prima parte *tamquam scandalosam, & præsumptuose assertam, pro quanto sic generaliter, & indistincte loquitur, in altera tamquam erroneam, pro quanto asserit, mendicitatem fratribus non licere t. 16. Conc. Labbæi col. 757. ed. Ven.* Vide-sis Mamachium *Del diritto libero &c. par. 1. t. 3. c. 2. p. 326. 337. 370.* Atque id quidem pertinet ad antiquos Monachos, qui initio ea lege instituti sunt, ut in solitudinæ vitam agerent, ac manuum labori vacarent. Nam ineptum esset, contraque instituti legem ad solitudinem, ac manuum laborem vacare ceteros Regulares, quos recentiori ætate pii homines longe aliis regulis instituerunt, & quos in mediis civitatibus versari voluerunt, ut Christianis auxilio sint. Visum est hæc monere, & edicere, ut satisfactum sit Scriptoribus Annalium Ecclesiasticorum Florentiæ, qui mihi sententiam adscribunt, à qua longe absum. Nimirum quod harum Institutionum *l. 1. tit. 1. §. 9. not. 5.* Clerico licere dixi labore manuum suarum, & honesto artificio sibi victum comparare, ita hanc meam sententiam interpretati sunt, quasi illis videar assentiri, qui monachos revocari vellent ad manuum laborem, in quo sese olim solitariam agentes vitam exercebant. Sed omnes facile intelligunt, quam longe alia, ac diversa sit sententia agentis, quod liceat clerico labore manuum suarum, & honesto artificio sibi victum comparare, ac sententia illorum, qui falso putant, Monachos ad hunc laborem omnino esse cogendos. Hæc adversus Annalium Scriptores monenda esse duxi, ut omnes intelligant, quam valde dissentiam ab iis opinionibus, quibus ipsi contra omnem recti, verique speciem assentiuntur. De ceteris, quorum causa me reprehendum putarunt, non laboro; quoniam mihi non molestum, sed gloriosum est, à quibusdam reprehendi, quod omnibus comperta esse volo jura certissima Summi Pontificis, quem Christus Dominus non solum honore, ac dignitate, sed etiam imperio, & jurisdictione præse voluit Ecclesiæ universæ.

§. II. Novum monasterium sine venia Episcopi, ac Sedis Apostolicæ excitari non potest (1). In primis autem cavendum est, ne novum opus in grave aliorum

detrimentum redundet. Quare Episcopus veniam non concedit, nisi primum vocaverit, atque audiverit Præfectos, vel Procuratores antiquorum monasteriorum, quæ sunt in locis circum positis per quatuor millia passuum, atque etiam Parochum, intra cujus parœciæ fines novum monasterium erigitur (2). Præterea nullum extruitur novi monasterii ædificium, nisi in eo duodecim saltem Monachi, seu Religiosi habitare, atque ex redditibus, & consuetis fidelium eleemosynis sustentari possint (3). Denique Monialium monasteria non nisi in urbibus sita esse debent, ne obnoxia sint prædæ, ac ceteris pravorum hominum cupiditatibus (4).

(1) Nova monasteria sine Episcopi consensu ædificari non posse, statuit Concilium Tridentinum *Sess. 25. c. 3. de Regul. Tridentinam hanc legem explicarunt Clemens VIII. Const. Quoniam ad Institutam Bullar. t. 5. par. 3. p. 14.*, & Gregorius XV. *Const. Cum alias 70. t. 5. par. 5. p. 47.* Verum cum Tridentina Synodus, ac Romani Pontifices Episcopi veniam postulant, ut novum monasterium erigatur, nihil detrahunt de antiquo jure, quod etiam Sedis Apostolicæ veniam requirit in *Cap. unic. §. Confirmatos de Relig. domib. in 6.*, & in *Cap. unic. de Exces. Prælat. in 6.* Quæ de re edita est ab Innocentio X. *Constitutio Instauranda 157. Bullar. t. 6. par. 3. p. 233.*, qua sancitum est, ut sine venia Sedis Apostolicæ novum monasterium excitari nequeat, atque ut primum Congregatio Episcoporum, & Regularium diligenter videat, num præsto sint omnia, quæ requiruntur, ut rite monasterium ædificetur. Quæ constitutio quamquam ad Italiam, atque ad ejus Insulas pertineat, tamen etiam extra Italiam ubique servatur. Quare in novo monasterio erigendo & Episcopi, & Sedis Apostolicæ venia necessaria est. Confer Benedictum XIV. *de Synod. dioces. l. 9. c. 1. n. 9.*

(2) Clemens VIII. *cit. const. Quoniam*, & Gregorius XV. *cit. const. Cum alias. Bullar. ed. Rom. ult.*

(3) Vide Gregorium XV. *l. c.*

(4) Concilium Tridentinum *Ses. 25. de Regul. c. 5.*

§. III. Regularium monasteria de Episcopi potestate subtracta, sive exempta, & uni Pontifici subjecta sunt. Quæ exemptio antiquissima in Ecclesia est (1),

eaque repetitur ex amplissima potestate, per quam Summus Pontifex certos Episcopos subditos adimere potest, eosque vel aliis, vel sibi uni subicere. Etiam Patriarchæ Orientales in sui Exarchatus monasteria amplissimum habebant imperium (2), & nunc etiam apud ipsos viget *jus stauropegii*, & id, quidem non fraude, ac violenter arreptum, sed antiquissima consuetudine acquisitum (3), quod in eo positum est, ut in monasterii fundatione Patriarcha, si velit, crucem figat, eoque actu novum monasterium ab Episcopi jurisdictione subtrahat, sibi que uni obnoxium faciat (4). An quod licet Orientalibus Patriarchis, multo magis non licebit Summo Pontifici, qui non tantum habet jura Patriarchatus in toto Occidente, sed etiam divinitus constitutus est Princeps, Caput, Gubernator omnium Christi Ecclesiarum? Verum etiam in monasteria exempta interdum Episcopus jurisdictionem exercet, qua de re copiose egimus libro superiori. Id unum nunc monemus, Episcopo subjecta esse monasteria, in quibus duodecim Religiosi non habitant (5).

(1) Confer ea, quæ dicta sunt *Lib. I. tit. IX. §. XII. not. 6.*

(2) Consule Thomassinum *l. c. lib. 1. c. 9. n. 15. & c. 16. n. 1.*

(3) Vide Christianum Lupum *Dissert. de S. Leonis IX. act. c. 16. opp. t. 4. p. 437. ed. Ven. 1725.*

(4) Confer Benedictum XIV. *Const. Inter plures 98. §. 19. t. 1. ejus Bullar. p. 214. ed. cit.* Imo non Patriarcharum modo, sed etiam Metropolitanarum, qui certos ex Episcopi jurisdictione subditos subtraxerunt, atque eos sibi tantum subjectos voluerunt, in ecclesiasticis monumentis luculentissima exempla sunt. Ecce sæculo V. Præmises Carthaginenses quædam sibi monasteria subjecerunt, eaque à suorum Episcoporum jurisdictione exemerunt. Confer Concilium Carthaginense an. 525., in quo veneranda Patrum constituta de jure Primatis Carthaginensis memorantur *t. 2. Concil. col. 1071. seq. Collect. Harduini, & confer etiam Mabillonium *Annal. Benedictin. ad an. 525. n. XIII. seq. t. 1. p. 38. seq. ed. Lucae 1739.* Cumque Liberatus primæ Sedis Byzacænæ Episcopus monasterium in sua diocesi positum sibi subicere tentasset, S. Bonifacius Primas Carthaginensis coacta synodo graviter conquestus est, quod idem Liberatus, *capta injustissimæ querelæ occasione, privilegia Sanctæ Carthaginensis Ecclesiæ subtra-**

here moliretur. Episcoporum autem, qui ad synodum conveniant, una fuit sententia, & vox una, integra esse oportere jura primæ Sedis Africanæ, ab se autem illi exhiberi quod antiquitas ejus prædecessoribus detulisset. Concilium Carthaginense mox laudatum *c. 1084. seq. loc. ind.* Vide etiam Concilium habitum sub Reparato Carthaginensi an. 534., quod memorat ipse Mabillonius *l. c. n. XVIII. p. 40., & quo sancitum est, ut firma, immotaque essent, quæ sub S. Bonifacio in universali concilio gesta fuerant Mabillonius *ibid. n. 19.* Quid? Cum Carthaginensis Episcopus jure Primatus, quem in Africa habebat alienos subditos ordinabat, nonne eos subtrahebat ex suorum Episcoporum jurisdictione, eosque sibi submittebat? Atque in Concilio Africano Aurelius Carthaginensis Episcopus queri voluit, num sibi propter *solicitudinem*, quam gerebat *cunctarum in Africa Ecclesiarum*, alienos subditos etiam proprio Episcopo invito, ordinare liceret? Nemo autem ex Episcopis, qui aderant, fuit, qui non id suo jure Carthaginensi Episcopo licere fateretur, etiamsi illi subjectus Episcopus unum tantum haberet Presbyterum, quique non agnosceret, hanc semper fuisse superioris ætatis legem, & consuetudinem. Consule Concilium Africanum *c. 22. apud Pithœum *Cod. Canon. Eccles. Roman. p. 148. ed. Paris. cit.* Quod licuit Carthaginensi Episcopo, quem tantum Jus Ecclesiasticum Africanæ Primatem fecerat, nonne magis licebit Summo Pontifici, quem Christus ipse totius Ecclesiæ Primatem constituit?**

(5) Innocentius X. *Const. Instaurandæ 157. & in Decret. Ut in parois Bullar. t. 6. par. 3. p. 233. & 270.* è medio sustulit, & extinxit parva virorum monasteria, in quibus sex saltem Religiosi non erant, & si quæ adhuc extarent hujusmodi monasteria, Episcopo, tamquam Sedis Apostolicæ delegato, subjecta esse voluit. Innocentius autem XII. apud Giraldum *Exposit. Jur. Pontif. par. 2. sect. 156. p. 1028.* Episcopo subjecit monasteria, in quibus duodecim Religiosi non habitant. Innocentii XII. Constitutio comprehendit etiam conventus, seu domus regulares, quæ à præcipuo aliquo monasterio pendent, quæque Granciæ latiori significatione appellantur, quod illi conjunctæ sunt, atque ejus veluti prædia, seu membra habentur. Nam Granciæ proprie sunt domus rurales, seu prædia rustica, quæ ad monasterium pertinent, & in quibus non monachi, sed tantum conversi pro colendis agris commorantur. Atque hæ Granciæ neque Ecclesiam habent, neque publicum oratorium Episcopi auctoritate constitutum, & loca non sacra, aut religiosa, sed temporalia, ac profana sunt. Videndi sunt Fagnanus *in Discert. de Granciis post tit. de Censib. exaction., & Giraldus *Expos. Jur. Pontific. par. 1. l. 3. tit. 39. p. 409. & seq.**

TITULUS XI.

DE SEMINARIIS CLERICORUM.

- I. & II. Seminariorum ortus, & progressus. operam debeant?
 III. Qui in seminario recipiendi, & quibus studiis hi dare IV. & V. Seminarii Deputatorum electio, & officium.

§. I.

Nihil est, quod magis pertineat ad publicam utilitatem, quam quod optime regantur juvenes, atque ad omnem sapientiam instituuntur. Recte igitur, atque sapienter Majores nostri ab antiquissimis usque temporibus Episcopalia Seminaria instituenda curarunt, in quibus sub Episcopi cura, & gubernatione educarentur, atque in spem cleri alerentur Adolescentes, qui optimis imbuti moribus, doctrinisque eruditi inter clericos cooptari, sacrisque initiari ordinibus possent. Sunt qui Episcopaliū seminariorum vestigia deprehendisse se putant in Synodo Nicæna (1); sunt qui primam eorum originem ab Augustino repeti posse arbitrantur (2). Illud compertum, exploratumque est, sexto sæculo constitutas jam fuisse communes domus, hoc est seminaria, in quibus clerici communem vitam traducerent, atque omne clericalis officii munus instruerentur (3).

(1) Si certa esset fides Nicænorum Canonum, quos ex Arabico in Latinum sermonem conversos primum Franciscus Turrianus, deinde Abrahamus Ecchellensis evulgarunt, merito statui posset, in Concilio Nicæno non obscura extare vestigia hujusmodi seminariorum. Nam in *Can.* qui apud Turrianum est 55. apud Ecchellensem 59. t. 2. *Conc. Labbæi col. 317. & 341. ed. Ven.* jubentur Chorepiscopi instituere Ministros, eosque distribuere per Ecclesias, & Monasteria, & providere, ut discant: ut reddantur apti, & idonei ad ædificationem Monasteriorum, & Ecclesiarum, & aliorum locorum, quæ horum opera indigebunt. Quæ quidem verba

considerans notarum Auctor scribit hæc: *Cernitur in hoc canone ratio quadam seminarii Ministrorum Ecclesie, seu vestigium quoddam seminariorum, quæ nuper, secundum decretum Concilii Tridentini, instituta sunt.* Verum hujus Canonis nulla certa fides, quoniam non pertinet ad illos viginti canones, quos revera à Nicæna Synodo editos fuisse, inter omnes constat.

(2) S. Augustinus, uti ipse testatur præsertim *Serm. 355. opp. t. 7. par. 2. col. 1379. ed. Ven. 1763.*, in Episcopali domo monasterium habuit clericorum. In eo clerici communem agebant vitam, atque ita Episcopus de illorum indole, moribus, vocatione, & progressu certior fiebat, neque aliquem ordinabat Augustinus, nisi qui necum, inquit *l. c. n. 6. col. 1383.*, vellet manere; ut si vellet discedere à proposito, recte illi tollerem clericatum, quia desereret sanctæ societatis promissum, & tumque consortium. Hoc certe monasterium Clericorum veluti seminarium erat; verum hi clerici suis sese bonis abdicare, neque proprium aliquid habere debebant. Benvenutus in *Vit. S. Augustini l. 4. c. 2. n. 7.* late agit de universa ratione, quam ipse Augustinus servabat in his instituendis, quibus erant ecclesiastica officia committenda. Videbis Thomassinum *Vet. & nov. Eccles. disciplin. par. 1. l. 3. c. 2. seq.*

(3) Concilium Toletanum II. an. 531. c. 1. t. 5. *Conc. Labbæi col. 877.*, & Toletanum IV. an. 633. c. 24. t. 6. *col. 1459.* Concilium autem Vasense III. an. 529. c. 1. *col. 821. t. 5. cit.* non unum tantum in unaquaque diocesi, sed in cuiusvis Parochi domo clericorum seminarium esse jubet, idque in totius Italiæ moribus positum esse confirmat. De seminariis Episcopalibus copiose agit Joannes de Joanne *Histor. Seminar. Clerical.*, quo quidem opere horum ortum, & progressum late explicatum habes.

§. II. Labentibus annis negligi cœperunt Episcopalia Clericorum seminaria, quia forte satius visum est Episcopis, clericos ire ad scholas Monachorum & Academiarum, quæ ea tempestate auctæ, propagatæque sunt (1). Sed cum deinceps in Academiis tantum scholarum pompa, & studia literarum in pretio haberentur, pietas autem pene opressa languesceret, neque amplius inter Episcopos, & Regulares vigeret arcta illa, quæ antea fuerat, conjunctio animorum, de Episcopalibus seminariis restituendis actum est. Reginaldus Polus Cardinalis cum de

instaurando, emendandoque Anglicano Clero cogitaret, animum etiam adjecit ad juvenes, qui instituerentur in seminariis, quorum regimen, rationemque proposuit (2). Sed rem omnem absolvit Synodus Tridentina, lata lege; qua Episcopi jussi sunt prope Ecclesiam Cathedralem, aliove idoneo loco collegium, aut seminarium instituere, in quo Clerici ad studia literarum, atque ad rem Ecclesiasticam instruantur (3).

(1) Monachi scholas ubique habebant, in quibus pueri erudiebantur; verum alix erant scholæ exteriores, & canonica, quæ patebant clericis sæcularibus, alix interiores, seu claustrales, in quibus Monachi, & pueri monasterio oblato versabantur. In his sæcularibus clericis nullus erat locus. Videndus Mabillonius *Act. SS. Ord. S. Benedict. Præfat. ad sæc. III. §. 4. n. 40. p. XVI. ed. Ven. 1734.*

(2) Reformationis capita à Cardinali Polo proposita extant apud Harduinum *Concil. t. 10. col. 408.*, seminarii autem forma describitur *Decr. 11.*

(3) Concilium Tridentinum *Sess. 23. de Reform. c. 18.* Videndi sunt etiam Benedictus XIII. *Const. Creditæ nobis 67. p. 409. t. 11. Bullar. ult. ed.*, Benedictus XIV. *Const. Ubi primum 2. §. 2. t. 1. ejus Bullar. p. 3. ed. Rom. seu Ven. 1754. & Inst. Eccles. 59.*, & S. Carolus Borromeus *Conc. Provinc. I. Act. Eccles. Mediolan. par. 1. t. 1. p. 11. ed. Patav. 1754.* Secundum Tridentini Concilii legem Pius IV. Clericorum seminarium Romæ, aliisque in Urbibus excitanda curavit, uti narrat Raynaldus *ad an. 1564. n. 53. t. 15. p. 427. ed. Luca.*

§. III. Itaque omnes Episcopi habere debent seminarium, in quo recipiantur, qui ad minimum duodecim annos, & ex legitimo matrimonio nati sint, ac legere, & scribere noverint, & quorum indoles, atque voluntas spem afferat, eos perpetuo ecclesiasticis ministeriis addictos fore (1). Qui juvenes in seminario addiscere debent grammaticam, cantum gregorianum, computum ecclesiasticum, theologiam, aliarumque bonarum artium disciplinam, sacros ritus, cæremonias, cetera, quæ ecclesiasticos viros callere oportet (2). Nam hoc seminarium locus esse debet,

unde diœcesis accipiat sacros ministros, quibus opus habet; & recte in pluribus Diœcesibus seu lege, seu consuetudine receptum est, ut nemo sacris initiatur ordinibus, nisi vel plures annos, vel saltem definitum temporis spatium in seminario traduxerit (3).

(1) Concilium Tridentinum *loc. cit.*

(2) Benedictus XIII. *cit. Const. Creditæ §. Postremo.*

(3) Consule Concilium Romanum *tit. 30. c. 2.*, Benedictum XIV. *de Synod. diœces. l. 11. c. 2. n. 11.*, Joannem de Joanne *Histor. semin. cleric. c. 6. n. 15. & seq.*

§. IV. Seminarii administrandi, beneque gerendi opus omne est Episcopo impositum, quod ipse sustinere, tuerique diligentissime debet (1). Sed ut res gravissima diligentiori gubernatione regatur, Episcopus eligere debet Canonicos duos, quorum consilio in iis utatur, quæ ad juvenum ejusdem seminarii institutionem, disciplinam, moresque pertinent. Duo item sumendi sunt è Capitulo, quorum alterum Episcopus, alterum Capitulum ipsum eligit, ac duo item è Clero Civitatis, & horum alter similiter ab Episcopo, alter à Clero constituitur. Horum est adhibendum consilium in iis, quæ temporalium rerum administrationem, ac rectam seminarii procurationem respiciunt.

(1) Videndus S. Carolus Borromeus *Conc. Provinc. V. Act. Eccles. Mediolan. par. 1. p. 220. t. 1. ed. Patav. 1754.*

§. V. Itaque his consultoribus uti debet Episcopus; cum gestæ administrationis rationem postulat, quæ à seminarii administratoribus unoquoque ano reddenda est (1); & cum seminarii egestati consulturus legem, modumque constituit solutionis, quæ ex redditibus Mensæ Episcopalis, & Capituli, atque omnium, quæ in diœcesi sunt, beneficiorum seminario quotannis tribuenda est (2). Horum omnium adhibendum est consilium, quod tamen sequi non cogitur Episcopus.

copus, cui integrum est ea facere, quæ pro sua pietate, ac prudentia potiora iudicat (3); & omnes semel electi à commisso munere sine justa causa removeri nequeunt (4).

(1) Concilium Tridentinum *loc. indic.*

(2) Ne unquam propter redituum inopiam seminaria pereant, sapientissime à Concilio Tridentino *eod. loc.* statutum est, ut ex redditibus Mensæ Episcopalis, & Capituli, omniumque beneficiorum, quæ in diocesi sunt, certa vis pecuniæ detrahatur, quæ Seminario singulis annis solvenda est. Hujus solutionis lex, & modus ab Episcopo constituitur. Quin etiam eadem Tridentina lege cautum est, ut simplicia quoque beneficia ab Episcopo seminario uniantur, sive conjungantur. Quomodo autem hæc unio facienda sit, late explicat Benedictus XIV. *de Synod. diocæs. l. 9. c. 7.*

(3) Consule Giraldum *Expos. Jur. Pont. par. 2. sect. 109. & 110. p. 987. seq.*

(4) Videndus Giraldus *loc. mox. indic.*, à quo etiam cuncta declarantur, in quibus duo illi ex Capitulo, duoque ex Clero electi consulendi sunt.

TITULUS XII.

DE HOSPITALIBUS.

I. Hospitalia apud Christianos antiquissima.	III. Hospitalia Episcopo subjecta.
II. Variæ eorum species.	IV. Loca pia.

§. I.

Magnam sibi semper Ecclesia curam assumpsit fovendorum, ac recreandorum pauperum, qui aliena ope indigerent; & in ipso quidem Christianæ Religionis initio Fideles bonorum pretium Apostolis offerebant, ut illud inter pauperes distribuere (1). Sed data Ecclesiæ pace, publicas etiam ædes Christiani ædificare cœperunt, quibus pauperes exciperentur hospitio, ac necessaria quæque obtinerent (2). Præser-

tim vero Christiani Occidentales ea de re laborarunt octavo, & nono sæculo; qua tempestate omnia fere monachorum, & canonicorum monasteria conjunctas habebant ædes, quæ præsidio erant pauperibus, ægrotis, peregrinis. Alia etiam ejusdem generis diversoria constituta sunt, potissimum ut hospitalis domus fere ubique pateret iis, qui sacras peregrinationes suscipiebant (3).

(1) Act. Apostol. IV. 37.

(2) Sæculo IV. jam plura ædificata fuisse hospitalia certum est. Unum certe hospitale circa annum 330. Constantinopoli erexit Zoticus Senator, uti narrat Baronius *ad an. 330. n. 28. t. 4. p. 231. ed. Luca*, cuius quidem hominis etiam mentio fit in *L. 34. C. de Episc. & Cleric.*, ubi plura hospitalium genera memorantur. Gregorius Nazianzenus *Orat. 3. n. 95. p. 102. opp. t. 1. ed. Colon. 1690.* Julianum Apostatam ridet, quod Infidelibus Christianorum exemplum proponens eos hortetur ad excitanda xenodochia *κατακόμια καὶ δευῶνας*. Ipse Gregorius *Orat. 20. p. 359.* ptocotrophia à S. Basilio extra Urbem Episcopalem magnificentissime extructa memorat. Celebre est etiam xenodochium Romæ à Pammachio, Nosocomium à Fabiola erectum, uti narrat Hieronymus *Ep. 66. ad Pammachium n. 11. & Ep. 77. ad Ocean. n. 6. opp. t. 1. col. 399. & 457. ed. Vallarsii Veronæ.* Denique Theodoretus *Histor. l. 5. c. 19. p. 219. ed. Cantabrig.* narrat, Flacillam Augustam Theodosii M. uxorem in Ecclesiæ xenodochiis abjecta quæque munera exercuisse. Confer etiam S. Joann. Chrysostomum *l. 3. ad Stagy. à demon. vexat. n. 13. p. 223. t. 1. opp., & Homil. 45. in act. Apostol. n. 3. p. 342. t. 9. ed. Paris. 1718.*, S. Augustinum *Tract. 97. in Evangel. S. Joan. n. 4. opp. t. 4. col. 976. ed. Ven. 1760.* Concilium Chalcedonense *act. 3. col. 1275. act. 11. col. 1606. & Can. 8. col. 1686. t. 4. Conc. Labbæi ed. Ven.*, ubi & aliorum hospitalium mentio est.

(3) Consule Thomassinum *Vet. & nov. Eccles. disciplin. par. 1. l. 2. c. 89. & seq.* Confer Muratorium *Antiq. Italic. dissert. 37.*

§. II. Loca hospitibus, ac peregrinis excipiendis destinata proprie hospitalia dicuntur; at eo nomine vulgo vocantur omnia loca, quæ alendis, educandis, sustentandis quibusvis hominibus ope egentibus